

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2023 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАН

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

БАЙНГЫН ХОРООНЫ
ХУРАЛДААН

ХУРАЛДААН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХЭЛТЭС

Та хуралдааны тэмдэглэлийн цахим хувьтай дараах
QR кодыг уншуулан танилцах боломжтой.

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

БАЙНГЫН ХОРООНЫ ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛИЙН АГУУЛГА
2023 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр, Мягмар гараг

<i>Хуралдааны тэмдэглэлийн агуулга</i>	1
<i>Хуралдааны товч тэмдэглэл:</i>	1-4
<i>Хуралдааны дэлгэрэнгүй тэмдэглэл:</i>	5-21
1.Байнгын хорооны тогтоолын төсөл /Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны хаврын ээлжит чуулганы 06 дугаар сард Төсвийн байнгын хорооны хэлэлцэх асуудлын цаглавар батлах тухай/	6
2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2022.12.14-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	6-9
3.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	9-16
4.Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл /Засгийн газар 2023.06.02-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, хэлэлцэх эсэх/	16-21

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

***Монгол Улсын Их Хурлын 2023 оны хаврын ээлжит чуулганы
Төсвийн байнгын хорооны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр
/Мягмар гараг/-ийн хуралдааны товч тэмдэглэл***

Хоёр.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2022.12.14-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Сангийн яамны Хууль, эрх зүйн газрын дарга З.Энхболд, мөн яамны Худалдан авах ажиллагааны бодлогын хэлтсийн дарга Г.Гийхнаран, мөн хэлтсийн дотоодын зөвлөх Д.Номингэрэл, Төрийн худалдан авах ажиллагааны газрын дарга Ц.Батзул нар оролцов.

Хуралдаанд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Хууль, эрх зүйн газрын Зөвлөхүүдийн албаны зөвлөх Л.Батмөнх, Ё.Энхсайхан, мөн газрын Байнгын хорооны асуудал хариуцсан хэлтсийн Төсвийн байнгын хороо хариуцсан ахлах зөвлөх Э.Алтанзул, референт Г.Нарантуяа нар байлцав.

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

Илтгэлтэй холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Жавхлан, Г.Амартүвшин нарын тавьсан асуултад хууль санаачлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Г.Тэмүүлэн хариулж, тайлбар хийв.

Танилцуулгатай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Баделхан, Ш.Раднаасэд нарын тавьсан асуултад ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир, Сангийн яамны Хууль, эрх зүйн газрын дарга З.Энхболд нар хариулж, тайлбар хийв.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1 дэх заалтын дагуу Байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Г.Тэмүүлэн: 1.Төслийн 36 дугаар зүйлийн 36.1.2 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“36.1.2.хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалахтай холбоотой олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдмэл, вакциныг гадаад улсын үйлдвэрлэгчээс, эсхүл олон улсын байгууллагаас шууд болон дамжуулан худалдан авах бол;” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 9
Татгалзсан: 4
Бүгд: 13
69.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Төслийн 36 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 36.4 дэх хэсэг нэмэх:

“36.4.Энэ хуулийн 36.1.2-т заасны дагуу худалдан авах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар батална.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 9
Татгалзсан: 4
Бүгд: 13
69.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

3.Төслийн 50 дугаар зүйлийн 50.4 дэх хэсгийн “, хөндлөнгийн” гэснийг хасаж, мөн зүйлийн 50.5, 50.6 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, үүнтэй уялдуулан 50.7, 50.8 дахь хэсгийг хасах:

“50.5.Үнэлгээний хорооны хараат бус гишүүнээр иргэний нийгмийн байгууллага, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг, нийслэл болон улсын зэрэглэлтэй хотоос бусад орон нутагт аймаг, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас томилсон иргэн, Засаг даргын Тамгын газрын ажилтныг сонгоно.

50.6.Үнэлгээний хороонд тухайн бараа, ажил, үйлчилгээнд холбогдох салбарт мэргэшсэн хүнийг томилон ажиллуулж болно.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 9
Татгалзсан: 4
Бүгд: 13
69.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

Байнгын хорооноос гарах санал, дүгнэлтийг Улсын Их Хурлын гишүүн Ц.Сандаг-Очир Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанд танилцуулахаар тогтов.

Уг асуудлыг 09 цаг 30 минутад хэлэлцээж дуусав.

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлгийг хэлэлцэж эхэлье.

Ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг та бүхэнд танилцуулъя.

З.Энхболд Сангийн яамны Хууль, эрх зүйн газрын дарга, Ц.Батзул Төрийн худалдан авах ажиллагааны газрын дарга, Г.Гийхнаран Сангийн яамны Худалдан авах ажиллагааны бодлогын хэлтсийн дарга, Д.Номингэрэл Сангийн яамны Худалдан авах ажиллагааны бодлогын хэлтсийн дотоодын зөвлөх гэсэн байна.

Нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр олонхын дэмжлэг авсан саналыг хуулийн төсөлд нэмж тусган эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн төслийг та бүхэнд тараасан байгаа.

Эцсийн хувилбарын төсөлтэй холбогдуулан асуулт асуух гишүүд байна уу? Баделхан гишүүн. Баделхан гишүүний микрофоныг өгье.

Х.Баделхан: Баярлалаа. Энэ зарчмын зөрөөтэй санал дээр үнэлгээний хорооны хараат бус гишүүнээр аймаг, сумдын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас томилсон иргэн нь иргэдийн

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

Төлөөлөгчдийн Хурлаас томилсон иргэн гэж ингээд нөгөө үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд орох хүмүүсийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар ишийдэхээр болж байгаа юм уу? Энэ чинь арай бүр хүнд сурталтай болоод байгаа юм биш үү? Бүр энэ байвал ер нь бүр цаашидаа ажил явахад бүр хүндрэлтэй болох юм биш үү, ер нь. Нэг ёсондоо үнэлгээний хорооны хараат бус гишүүнийг иргэдийн төлөөллийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас томилохоор болж байх шиг байна л даа. Энэ арай хүнд сурталтай байгаа юм байна. Энэ дээр тодруулга авмаар байна.

Г.Тэмүүлэн: Ажлын хэсгийн дарга хариулах уу? Батзул. Энхболд дарга хариулах уу? 4 номер.

Сангийн яамны Хууль, эрх зүйн газрын дарга Энхболд Баделхан гишүүний асуултад хариулъя. Одоо хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хуулийн заалт нь бас мөн ийм байгаа. Иргэнийг сонгохдоо энэ худалдан авах ажиллагааны чиглэлээр мэргэшсэн сертификаттай ийм хүний бүртгэлийг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал дээр бий болгоод үүнээсээ нэг иргэнийг сонгож оролцуулна гэсэн ийм байгаа. Тэгээд үнэлгээний хорооны үйл ажиллагааны ажиллах журам дээрээ энэ асуудлуудыг нарийвчлаад тэр хүндрэл чирэгдэлгүй байх асуудлыг нь нарийвчлаад зохицуулаад явах бололцоотой гэж үзэж байгаа. Одоо бол ямар нэг хүндрэл чирэгдэл гарахгүйгээр явж болж байгаа. Тийм.

Г.Тэмүүлэн: Баделхан гишүүн нэмж тодруулах уу, зүгээр үү. Нэмж тодруулах уу? нэмж тодруулъя.

Х.Баделхан: Тэгэхээр энэ иргэдийн төлөөллийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар ердөө 1 удаа ингээд жагсаалтыг нь баталчих юм уу? Жилд нэг удаа эсвэл нөгөө тендер зарласан болгонд л төлөөлөлгүй байвал тэр чинь иргэдийн хурал хуралдахгүй шүү дээ. Бас нэлээн хүнд сурталтай болно л

доо. Үүнийг бол яг амьдрал дээр яаж зохицуулж байгаа юм бол?

Г.Тэмүүлэн: Энхболд дарга асуултад хариулъя, 4 номер.

3.Энхболд: Сангийн сайдын тушаалаар энэ асуудлыг нарийвчлаад зохицуулж байгаа. Одоо ч мөн үүнийг ингээд зохицуулагдаад явж байгаа. Үүн дээр бол ямар нэгэн хүндрэл чирэгдэл гарахгүй байгаа. Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал өөрөө нэг үнэлгээний хороо нь байгуулагдахад түүнд нэг иргэн санал болгох тухай бүрдээ хуралдах шаардлагагүй. Тухайн сум болон аймагт тухайн чиглэлээр мэргэшсэн бүртгэлийг бол Сангийн сайдын тушаалаар батлагдсан журмын дагуу нэг удаа бүртгэчихнэ. Тэндээсээ тэгээд сонгоод яваад байх бололцоотой.

Г.Тэмүүлэн: Раднаасэд гишүүн асуулт асууя.

Ш.Раднаасэд: Энэ нөгөө эм, эмнэлгийн хэрэгсэл чинь хамгийн өндөр оноотой тендерийг сайн ингээд үзнэ гэгчихсэн байх юм. Нөгөө чанар юугаар нь ангилна гэдгээ хаанаа биччихсэн юм. Нөгөө чанар нь 70 хувь, үнийн санал нь 40 хувь байна, 30 хувь байна гэдэг нь. Энэ чинь төсөл дээр 2 дахь хэлэлцүүлгээр ороход тараагдсан байсан шүү дээ. Тэр чинь алга болчихсон байна шүү дээ. Тэгээд энэ санал хураагдаад дэмжигдсэн юмыг ингээд дураараа засчхаж болох юм уу? Ерөөсөө би хайгаад олдоггүй. Энэ 27.6 дээр энэ чинь арай өөрөөр бичигдсэн байх юм.

Г.Тэмүүлэн: Ажлын хэсгийн дарга Сандаг-Очир дарга асуултад хариулъя.

Ц.Сандаг-Очир: Раднаасэд гишүүн танд тараагдсан хуулийн төсөл анх өргөн баригдсан хуулийн төсөл байгаа. Тэгээд эцсийн хэлэлцүүлгээр энэ саналууд хураагдаад тэгсний дараа шигтгэж орж ирнэ, тийм. Одоо зарчмын зөрөөтэй 3 санал байгаа. Нэг дэх санал нь

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

энэ ерөөсөө хураагдчихсан саналууд байгаа. Энэ чинь нөгөө хурлын тухайн үед хурлын даргыг даргалж байсан Мөнхбаатар дарга, Даваасүрэн гишүүн болоод Батлут гишүүдийн гаргасан санал дээр гүйцээн боловсруулах чиглэл өгчихсөн байгаа юм. Тэгээд үлдсэн 3 санал байгаа, түүнээс өмнөх 2 нэлээн хэдэн саналууд 30, 40 санал хураагдчихсан шүү дээ. Тэр саналууд дотор явж байгаа. Энэ ингээд үргэлжлэл нь явж байгаа, өмнөх зарчмын зөрөөтэй саналын чинь. Тэгээд энэ саналууд эцэслэн хураагдаж дуусаад тэгээд төсөл дээрээ шигтгэгдэж орж ирнэ гэсэн үг. Түүнээс өөрчлөгдөөгүй шүү.

Г.Тэмүүлэн: Болсон уу, Раднаасэд гишүүн.

Гишүүд асуулт асууж, хариулт авлаа.

Ингээд хуулийн төсөлтэй холбогдуулан ажлын хэсгээс 3 зарчмын зөрөөтэй саналын томъёолол ирүүлсэн байгаа. Ажлын хэсгээс ирүүлсэн зарчмын зөрөөтэй саналуудаар санал хураалтыг явуулъя.

1 дүгээрх нь, Төслийн 36 дугаар зүйлийн 36.1.2 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“36.1.2.хүн амын эрүүл мэндийг хамгаалахтай холбоотой олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биобэлдмэл, вакциныг гадаад улсын үйлдвэрлэгчээс, эсхүл олон улсын байгууллагаас шууд болон дамжуулан худалдан авах бол;” Санал гаргасан Төсвийн байнгын хороо.

Асуулттай гишүүд байна уу? Байхгүй. Санал хураалтыг явуулъя. Санал хураалт.

Санал хураалтад 13 гишүүн оролцож, 9 гишүүн дэмжин 69.2 хувиар дэмжлээ.

2.Төслийн 36 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 36.4 дэх хэсэг нэмэх:

“36.4.Энэ хуулийн 36.1.2-т заасны дагуу худалдан авах журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар батална.” Санал гаргасан Төсвийн байнгын хороо. Санал хураалт.

Санал хураалтад 13 гишүүн оролцож, 9 гишүүн дэмжлээ. 69.2 хувиар дэмжлээ.

3.Төслийн 50 дугаар зүйлийн 50.4 дэх хэсгийн “, хөндлөнгийн” гэснийг хасаж, мөн зүйлийн 50.5, 50.6 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулж, үүнтэй уялдуулан 50.7, 50.8 дахь хэсгийг хасах:

“50.5.Үнэлгээний хорооны хараат бус гишүүнээр иргэний нийгмийн байгууллага, төрийн бус байгууллагын төлөөллийг, нийслэл болон улсын зэрэглэлтэй хотоос бусад орон нутагт аймаг, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас томилсон иргэн, Засаг даргын Тамгын газрын ажилтныг сонгоно.

50.6.Үнэлгээний хороонд тухайн бараа, ажил, үйлчилгээнд холбогдох салбарт мэргэшсэн хүнийг томилон ажиллуулж болно.” Санал гаргасан Төсвийн байнгын хороо. Санал хураалт.

Санал хураалтад 13 гишүүн оролцож, 9 гишүүн дэмжлээ. 69.2 хувиар дэмжлээ.

Ингээд санал хураагаад яваад дуусчихсан даа, дууссан даа. Та чуулган дээр нэмж тодруулах уу.

Хуулийн төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Байнгын хорооноос гаргах санал, дүгнэлтийг ажлын хэсгийн гишүүн, Улсын Их Хурлын гишүүн Сандаг-Очир нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна.

2023 ОНЫ 06 ДУГААР САРЫН 06-НЫ ӨДӨР, МЯГМАР ГАРАГ

*Ингээд хуулийн төслүүдийн эцсийн
хэлэлцүүлгийг хэлэлцэж дууслаа.*

09.30 цаг